Simion-Doru CRISTEA

MANIFESTUL

Elevului de Nota 10



Simion-Doru CRISTEA

Manifestul Elevului de Nota 10

Coperta: Simion-Doru Cristea

Casa de Editură DOKIA
Str. Padin 28/19, RO-3400 Cluj-Napoca, Romania

Redactor: Radu Crețu
ISBN 973-9074-65-0

Simion-Doru CRISTEA

MANIFESTUL

Elevului de Nota 10

Casa de Editură DOKIA
Cluj-Napoca, 2001

Elevilor mei

1. Mărturisire

„Eu, grație structurii mele sufletești”, am văzut întotdeauna în fiecare elev omul de nota zece. Consider că datoria dascălului este aceea de a-l ajuta pe elev să scoată la suprafață ceea ce se află în adâncul ființei lui: ***nota zece***.

Acest manifest se adresează *fiecărui elev*. Indiferent de pasiunile și preocupările cotidiene, *nota 10* este acea parte de dumnezeire dinlăuntru fiecărui student. Vă numesc așa pentru că principala dumneavoastră activitate ar trebui să fie *studiul* și nicidecum toceala.

Încotro ne îndreptăm? Știm cu certitudine că spre moarte. Ar fi bine ca moartea pe care o gustăm să fie moartea noastră și nu a altora. Să ne asumăm propria noastră moarte, murind asemeni ciobănașului din *Miorița*. Nuntindu-ne existența, vom locui pe aceste meleaguri *în* și *ca* duh, refuzând categoric transformarea eului nostru în obiect.

Astăzi, când se vorbește tot mai mult de *pluri-disciplinaritate*[1] sau multidisciplinaritate, *inter-*

---

[1] *„Pluridisciplinaritatea se referă la studierea unui obiect dintr-una și aceeași disciplină prin intermediul mai multor discipline deodată”*. Basarab Nicolescu, *Transdisciplinaritatea. Manifest*, traducere de Horia Mihail Vasilescu, Iași, Editura Polirom, 1999, p. 51.

disciplinaritate[2] şi *transdisciplinaritate*[3], asistând la desfăşurarea unui adevărat *big-bang* informatic şi cultural, este tot mai mare nevoie de formarea unor oameni capabili de a stăpâni dinamica spirituală în toate domeniile culturii şi civilizaţiei.

Ar fi păcat să nu ne înscriem în traiectoria meteorică a unei literaturi a manifestelor artistice care începeau şocant prin: „*Jos ARTA că s-a prostituat*". Cu şcoala cum rămâne, domnilor?

Cum am putea scăpa de *pecinginea Caragiale* într-ale politicului şi ale educaţiei? Revoluţia care tocmai se întâmplă este una mai veche, iar noi numai „*dăm pe la Revoluţie*", pentru că orice revoluţie are nevoie de victime, adică, pardon, de eroi.

Pentru a ne cunoaşte viitorul e suficient să ne uităm în jurul nostru, fie la bătrâni, gândindu-ne că vom ajunge ca ei, la fel de bine asiguraţi social după o viaţă năpăstuită, fie la cei tineri, la noile generaţii care numai chef de şcoală nu au, chipurile că nu ar mai avea motivaţie. Este o scuză pe care o îneacă într-o muzică tripartită: HIP-HOP (muzica de cartier, plină de termeni

---

[2] „*Ea se referă la transferul metodelor dintr-o disciplină într-alta*" (*Ibidem*, p. 52). Ea are trei grade: a) aplicativ, b) epistemologic şi c) generator de noi discipline.

[3] „*Transdisciplinaritatea se referă – aşa cum indică prefixul „trans" – la ceea ce se află în acelaşi timp şi* între *discipline, şi* înăuntrul *diverselor discipline, şi* dincolo *de orice disciplină. Finalitatea sa este* înţelegerea lumii prezente, *unul din imperativele sale fiind unitatea cunoaşterii*" (*Ibidem*, p. 53, s.a.).

argotici, cuvinte vulgare şi obscenităţi), HOUSE (muzica preferată a drogaţilor cu ritmuri înnebunitoare) sau MANELE (pentru firile romantice care vor un preludiu într-o eventuală relaţie).

CALCULATORUL şi INTERNETUL au schimbat radical faţa lumii. Pericolul ce ameninţă cultura şi poporul român este greşita înţelegere a libertăţii de tip democratic occidental, a modului de a exista cultural. Astăzi cultura nu poate fi concepută în afara calculatorului şi a INTERNETULUI. Limba engleză devine a doua limbă vorbită, care, treptat, va duce la dispariţia limbilor naţionale, asemeni limbilor amerindienilor. Nu întâmplător germanii şi francezii au luat atitudine împotriva invaziei neologismelor anglicane în limbile lor.

Naţiunea care a exterminat pe amerindieni urmează să extermine şi continentul din care au plecat, aşa că, mai în glumă, mai în serios, ne paşte o serioasă deznaţionalizare, limba română fiind o limbă în curs de dispariţie. În România mai multe persoane mor decât se nasc. Limba care se învaţă cel mai repede este *limba prosperităţii şi a bunului trai*, de aceea latinii ziceau: *UBI BENE, IBI PATRIA* (unde-i bine, acolo e patria), unde? În Imperiu, bineînţeles: fie în Imperiul Comunităţii Europene, fie în Imperiul Statelor Unite. Aceasta este marea iluzie în care cad atâţia şi atâţia. Se trăieşte bine, dar, *altfel*, fără momente de meditaţie, de reflecţie. Se pierde dimensiunea mioritică a poeziei de

fiecare zi pe care ţi-o oferă limba şi cultura română. E mai trist când devii străin în propria ta ţară din cauza invaziei de produse de tot felul, inclusiv culturale. Cele menţionate deja, copilării simpatice care ne aţâţă simţurile, dar nu ajung la elevaţii artistice.

Ce ar fi bine să ofere şcoala?

- *Iluzia libertăţii!* Am vrea să creştem o dată cu tot ce e bun şi frumos în ţara aceasta în care sensul se sedimentează în constelaţii cristalizate semantic de mii de ani.
- *Susţineare inepuiuzabilei creativităţi* a tinerelor generaţii care mereu au câte ceva de spus.
- *Să nu mai fie deranjate orele de acei colegi* care fac gălăgie şi au un comportament vulgar.
- *Să nu se identifice dreptul la educaţie cu obligaţia de a frecventa şcoala* de către elevi, fie că vor, fie că nu vor.
- *Să se introducă şi sistemul şcolii la domiciliu* prin meditatori sau preceptori.
- *Să existe posibilitatea scurtării timpului de şcolarizare*, ceea ce contează fiind aspectul formativ şi informativ, iar nu cel al vârstei. Dacă mulţi încep şcoala mai târziu, de ce să nu termine şi mai repede.
- *Educaţia să fie orientată spre aspectele concrete ale vieţii.*
- *Educaţia estetică creştină să fie o coordonată permanentă a sistemului educaţional.*

2. Decalogul elevului de nota 10

1. De la început elevii să cunoască cerințele formulate pe plan național sub forma unor formulare.
2. Examenele să fie examene. O probă să fie susținută la calculator din toate lecțiile, excluzându-se „loteria" și una practică (frontală, examen oral).
3. Frecvența să nu fie obligatorie. Elevul merge la școală să se pregătească pentru examen nu pentru distracție.
4. Dinamica educației să fie oglindită în recunoașterea pregătirii elevilor, indiferent de vârsta lor. Dacă elevul știe, să meargă mai departe, conform capacităților sale.
5. Ce binevenite ar fi lecțiile de comportare civilizată pe capitole: acasă, pe stradă, la magazin, la discoteca, la bibliotecă, la Biserică.
6. Este necesară o BANCĂ de date care să cuprindă toate cerințele de examen, precum și un serviciu care să se ocupe cu învățământul la distanță.
7. Gradarea poverii. Pentru unii mai puțin interesați (nu dotați) într-un domeniu să existe posibilitatea fie să evite anumite materii sau să fie un minim admis, un

mediu permis şi un maxim apreciat, rezultate de care să se ţină seamă pentru integrarea elevului în societate. În cazul în care cineva vrea cu orice dinadins să termine mai repede şcoala, să i se poată permite să se prezinte la sesiuni solicitate de el şcolii, care să îi facă programarea în mai puţin de o lună de la data solicitării.

8. *Şcoala să nu fie un factor de stress*, nici antisocial. Elevii să înveţe să interpreteze arta şi să se bucure de ea.
9. *Elevi din toate colţurile României, uniţi-vă!* Fiţi unul pentru toţi şi nu vă lăsaţi manipulaţi.
10. Conştientizarea elevilor în privinţa manipulării lor prin sistemele existente (Politic, informaţional, presă, internet, reclame, muzică promovată, teatru, disco).

Drepturile copilului, adică ale omului mic, neadult, aflat în perioada formării personalităţii sale sunt prevăzute pe plan internaţional şi naţional. Decalogul propus vizează dreptul la educaţie al fiecărui copil.

Profesorii sunt o categorie socială în curs de dispariţie, domnule calculator!

3
Cum
facem o ciornă
sau
o fițuică

1. Recomandăm folosirea ciornei la redactarea lucrării scrise, precum şi la examenul oral. Ciorna să o vedeți ca pe o bucătărie în care se trece conținutul viitoarei lucrări. Deoarece fluxul memoriei vă aduce informația şi ideile amestecate, acestea se numerotează ulterior în ordinea în care ele urmează să fie *dezvoltate* (nu copiate) în lucrare.

2. Propunem, respectând libertatea absolută de creație a elevului, o anumită disciplină individuală de tratare a subiectului. Strategia poate fi una aplicată în funcție de natura subiectului. De exemplu, se porneşte de la o anumită ipoteza a cărei demonstrare se urmăreşte pe tot parcursul lucrării. Sau, şcolăreşte, lucrarea să vină ca răspuns la unele întrebări:

a) **Cine** este **autorul** şi ce ştiu eu despre el şi despre **perioada** în care a trăit?

b) **Ce** a făcut acest autor, lucruri mai puțin cunoscute? Ce opere a creat?

c) **Care** este **titlul operei literare** la care se referă subiectul pe care trebuie să îl tratez şi dacă **există vreo relaţie între acesta şi cerinţa de examen formulată.**

d) Am citit cu atenţie cerinţa? M-am gândit bine la **semnificaţia substantivelor** şi a **verbelor** din cerinţa formulată? Există vreun **adjectiv** sau **adverb** pe acolo? Ce nuanţări sunt urmărite de examinatori?

e) **Îmi amintesc ceva versuri** sau **secvenţe** dintr-o operă literară citită (chiar dacă nu a fost cerută) în care întâlnim fie tema, fie motivele pe care trebuie să le dezbatem? Cum ar trata acest subiect un Eminescu, un Creangă, un Slavici, un Caragiale, un Blaga, un Barbu, un Vianu, un alt scriitor care îmi place mie mult de tot? Hai să mă joc şi să mă pun în pielea respectivului, pentru că, sigur, voi descoperi în operă ceva inedit.

f) Care este **părerea mea**? Sunt unic. Am ocazia să îmi afirm originalitatea, curajul şi nebunia, pentru că sunt de *nota 10.* Pot fi de acord cu lumea textului sau nu. Care alt critic a fost de părerea mea? Este valabilă motivarea opţiunii lui şi în cazul meu? De ce nu este valabilă, care este motivaţia mea?

g) Să nu uit că pentru absolut orice opțiune există o sumedenie de **motivații** dintre care trebuie să amintesc cel puțin trei (să le evit însă pe cele copilărești).

h) În care **alte opere de artă** din alte arte este prezentă această temă şi ce sugestii estetice ale acestora pot fi valorificate semantic, deoarece m-au ajutat să înțeleg mai bine mesajul operei literare în discuție?

i) Unde am mai întâlnit în **FOLCLOR** această temă şi aceste motive şi care este relația cu opera cultă în discuție. Aici se pot face referiri şi la alte **mitologii** (greacă, indiană, amerindiană).

j) Ce ştiu despre **geneza textului**. Este el important sau nu. Opera literară apare ca o reacție la anumiți stimuli psihologici, sociali, ține de moda timpului sau, dimpotrivă, a apărut ca o reacție la o anumită modă desuetă, retrogradă încărcată de kitsch-uri. Dacă textul respectiv cunoaşte mai multe variante, eventual dacă ştiu ceva despre ele şi oare de ce artistul, în maturitatea lui de creație, a renunțat la ele?

k) Să nu uităm că **artistul a murit** şi cel care *are datoria de a menține viața operei literare* este **cititorul**, receptorul operei literare. Şi să nu uităm că sunt mii de cititori care ucid operele

literare. De aceea, nu vom mai vorbi despre autor ci, referindu-ne la vocea auctorială din text, vom vorbi, în cazul poeziei, despre **EUL LIRIC** (şi nu păcătuim prea mult dacă îi adăugăm şi un adjectiv care să ne trimită, pe baza stilului şi a universului de discurs propus, la autor: eminescian, blagian, stănescian, în măsura în care noi putem construi un asemenea adjectiv); în cazul prozei, vom vorbi despre **NARATOR** sau POVESTITOR.

l) Ce este literatura[4]? A, da! Ştiu. Trebuie deci ca **pe tot parcursul lucrării să respect specificul literaturii**, să nu fac greşeala de a confunda literatura cu alte arte, de a o substitui biografiei autorului, de a o reduce la realităţile social-istorice, la realitatea extralingvistică.

m) Care este **tema operei literare**? Ce relaţie există între tema operei literare şi subiectul pe care trebuie să îl tratez?

n) Ce alte **teme** şi **motive** întâlnim în opera literară şi ce legătură pot face eu între ele şi subiectul pe care-l am de tratat?

---

[4] *Literatura este arta cuvântului.* În literatură cuvântul **nu exprimă, ci creează** o infinitate de lumi posibile, care nu există decât în imaginaţia celui care scrie şi a celui care le citeşte. Arta este un univers simbolic creat de om.

o) Care este **subiectul** operei literare? Adică să povestesc pe scurt acţiunea operei literare respectând succesiunea evenimentelor din ea.

p) Care sunt **personajele** din opera literară, nucleul personajelor principale şi alte personaje secundare cu valoare simbolică ce apar şi a căror prezenţă m-a impresionat (marcat)? Este vreo legătură între subiectul pe care trebuie să îl tratez şi aceste personaje?

q) Ce pot spune eu despre **stilul** operei literare? Îmi place şi de ce? Întâlnim o anumită *retorică*, stilul este *sobru*, *concis*, se deschid multe *paranteze*, propoziţiile sunt scurte, normale, relativ lungi, lungi, enorme, stufoase. Predomină substantivele, verbele, natura lexicală a acestora (livrească, populară, citadină, jargonul, termenii argotici, grosieră, huligană, mizeră etc.), tropii şi figurile de stil întâlnite.

r) Cu ce ochi priveşte autorul lumea pe care o creează? Prietenos, critic, ironic, mucalit, incisiv, vulgar.

s) Cum priveşte personajele? Cu simpatie, cu prietenie, critic, ironic, mucalit, intenţionat le ridiculizează, le prezintă ca pe nişte stupizenii.

t) In pielea cărui personaj ai intrat tu atunci când ai receptat opera literară, poţi chiar să

mărturiseşti experienţa ta de lectură. Cum o dată trăind o anumită secvenţă, după aceea, căutând să o retrăieşti la o nouă lectură, ajungi să descoperi alte laturi nebănuite ale operei.

u) Ce spun alte persoane autorizate, **critici**, **dascăli**, despre această operă literară? A fost trecută cu vederea sau, dimpotrivă, a curs multă cerneală pentru a reliefa anumite aspecte pe care un cititor obişnuit nu le-ar sesiza? Când citeşti părerile critice caută să reţii numai câteva sintagme reprezentative, pe care apoi să le dezvolţi. Nu trebuie sa reţii citate întregi, numai în cazuri excepţionale.

v) Oare autorul a spus ceva despre o operă de-a lui? În cazul acesta afirmaţiile lui vor fi reţinute ca text critic, nicidecum dogmatic, absolut. **Datoria autorului este de a crea opera artistică.** El nu are datoria de a o interpreta. El nici nu poate şi nici nu ştie să o interpreteze. Şi nici nu vrea acest lucru. Unii romancieri au fost şi teoreticieni. Este cazul lui Camil Petrescu. În momentul în care cineva vrea să aplice o teorie în cadrul unei opere artistice, el creează o operă experimentală.

w) Când redactezi lucrarea, caută să fii atent la utilizarea **conceptelor operaţionale** pe care să le foloseşti în contexte adecvate (deci corect).

Scopul unei lucrări nu este de a demonstra că eşti mai deştept decât se pare, ci că eşti, chipurile, interesat, că stăpâneşti subiectul şi că îl prezinţi într-o formă atractivă. Fii creativ! Se recompensează cu câteva puncte creativitatea. Important este să dovedeşti că ai înţeles mesajul operei literare şi trimiterile tale la operă sunt exacte, nu aproximative. În cazul în care nu ştii ceva exact, fă numai aluzie! Nu intra pe nisipuri mişcătoare!

2. Cu ce scriem?

Se recomandă să se scrie cu stiloul, însă se poate folosi şi pixul. Nu se scrie cu creionul. El poate fi folosit la redactarea ciornei sau la analiza sintactică a textului.

3. Cum scriem?

Fiecare idee nouă se începe cu un **aliniat**. Pentru a păstra aceeaşi dimensiune a aliniatului, eşti invitat să foloseşti degetul arătător şi mijlociu de la mâna stingă pe care le pui la marginea textului. Sunt cele două degete care se ridică pentru a te anunţa la răspuns. Atunci sare în ochi fiecare aliniat. Nu începi fiecare propoziţie cu aliniat, pentru că astfel desfiinţezi rolul aliniatului de a evidenţia un nou conţinut de idei.

Semnele de punctuaţie se pun imediat după cuvânt, nu se lasă spaţiu între cuvânt şi semnul de punctuaţie, ci între semnul de punctuaţie şi cuvântul ce urmează. Acest lucru îl poţi vedea chiar la textul tipărit.

Unde **NU** trebuie să pui VIRGULĂ cu orice preţ:

1. Între SUBIECT ŞI PREDICAT.
2. La început de propoziţie.
3. Între PREDICAT şi COMPLEMENTUL lui DIRECT.
4. Între PREDICAT şi COMPLEMENTUL lui INDIRECT.

În cazul în care ţi-a scăpat, fără voie o virgulă după subiect, atunci mai trebuie să intercalezi o construcţie incidentală, una parantetică circumstanţială sau o atributivă izolată, după care mai pui o virgulă, pentru că cea de a doua virgulă are rol de antidot, anulează valoarea primei virgule. Ex.: *Băiatul*[,] *văzând că nu are ce face*[,] *pleca de la şcoală.*

Se foloseşte obligatoriu virgulă la izolarea VOCATIVULUI, a IMPERATIVULUI, a INTERJECŢIILOR, a elementelor parantetice — acele construcţii care pot să lipsească fără a afecta conţinutul mesajului.

Uneori, în locul virgulei, poți folosi paranteza rotundă sau linia de pauză.

Se recomandă o scriere corectă. Până se va da voie la folosirea *Îndreptarului Ortografic Ortoepic și de Punctuație* chiar și la examen, vă rugăm ca ori de câte ori nu știți cum se ortografiază un cuvânt să îl consultați. Atenție! *Îndreptarul* să fie ultima ediție, pentru că el înregistrează formele nou apărute în limba română.

Cuvintele care ridică probleme sunt cuvintele compuse de tipul DEFEL, DELOC. În cazul în care avem două cuvinte, fiecare are sensul lui: DE LOC, adică *de origine*, *de proveniență* etc.

În cazul cuvintelor care se scriu cu cratimă, cratima ne arată că sunt două cuvinte într-o rostire unitară, nu unul singur: să-și, să-i, să-l ...

Regulile ***i*** -ului:

Trebuie să fim atenți cum ortografiem acele cuvinte care au în structura lor litera ***i***, în special la plural.

Om – oameni (i = marca de plural masculin)

F***i***u – fi***i*** (primul ***i*** este din tema, putem vedea că este prezent și în forma de singular, iar al doilea ***i*** marchează pluralul). Avem un plural articulat. Pentru a verifica acest lucru, să îl punem mai întâi la singular, după care să îl punem la plural și la sfârșit să îl articulăm hotărât).

Fiii - ! sunt trei litere ***i***: primul ***i*** = tema, al doilea ***i*** = plural, cum am văzut mai sus şi al treilea ***i*** = articolul hotărât.

Atenţie la acele substantive care se termină în – ***i***u, sau –***i***l, geamgiu, copil, zurbagiu, surugiu ş.a.

Temă	Plural	Plural articulat
geamg**i**u	geamg**ii**	geamg**iii**
cop**i**l	cop**ii**	cop**iii**

La verbe:

-***i*** = marchează persoana a II-a singular la indicativ, la conjunctiv, la imperativ forma afirmativă, nu şi la imperativ formă negativă.

cânt, cânţ***i***, dansez, dansez***i***,

Să cânt, să cânţ***i***, să dansez, să dansez***i***,

Fii bun şi spune-mi adevărul! Nu fi rău!

La imperativ forma negativă se foloseşte la verbul *a fi* un singur ***i***, deoarece avem forma de infinitiv în această construcţie. *Dansează*! *Nu dansa*! (a *dansa*) *Vorbeşte*! *Nu vorbi*! (a *vorbi*) etc.

Imperativ afirmativ	Imperativ negativ
Fi***i*** bun!	Nu fi rău!

Conjunctiv prezent negativ	Imperativ negativ
eu să nu fi**u**	
tu să nu fi**i**	nu fi!
el să nu fi**e**	

La acele cuvinte în care apare structura: **o consoană surdă şi una lichidă** (*muta cum liquida*) de tipul *lr*, *cr*, *gr*, *tr*. precum *codrii negri*. Ştim că numai una dintre aceste forme poate fi articulată formal, şi anume prima poziţie este articulată, deci vom avea şi *negrii codri*. Pentru a nu greşi, se recomandă înlocuirea acelei sintagme cu forme feminine precum *„pădurile negre”*. Acel cuvânt care este articulat hotărât cu *–le* ne indică cuvântul articulat, deci vom avea în cazul nostru doi ***i***. Un ***i*** pentru plural şi altul pentru articol.

La verbul a zice avem imperativul *zii*! Iar la forma negativă *nu zice*!

Imperativ afirmativ	Imperativ negativ
Zi*i*!	Nu zice!

Atenţie la perfectul simplu. Când ai un verb la perfectul simplu, să ştii întotdeauna ca la persoana I singular avem cu un ***i*** în plus faţă de persoana a III-a singular. *Eu mă sfii****i***, *el se sfii*; *eu mă duse****i***, *el se duse*; *eu veni****i***, *el veni* etc.

Indicativ	
Perfect simplu	Mai mult ca perfect
eu mă sfii***i***	eu mă sfiisem
tu te sfiişi	tu te sfiiseşi
el se sfii	el se sfiise

Fetiţa aceea. Se scrie cu doi ***e*** chiar dacă se aude *aceia*! Însă se scrie (G/D) ***aceleiaşi*** *fete* pentru că avem forma ***acelei*** *fete*.

Când ai de a face cu un verb, ai puţină răbdare cu el şi conjugă-l pentru a vedea cum se comportă, ca să fii sigur că l-ai scris bine.

4. Cum redactăm lucrarea?

Vom căuta să punem în valoare cunoştinţele noastre, respectiv ceea CE ştim.

Propoziţiilor vor fi cât mai scurte. Se ocolesc frazele lungi, interminabile în care autorul parcă vrea să spună totul dintr-o suflare, pentru că sunt greu de parcurs de profesorul corector. Să ne gândim că sunt şi ei oameni şi că nu sunt atenţi tot timpul. După ce au terminat de citit lucrarea se întreabă ce aţi scris şi nu prea rămân cu multe. Atunci revăd lucrarea şi se duc la aliniate.

Este foarte important ca la începutul aliniatelor să fie aşezate cuvintele cheie puternice, semnificative, pentru a atrage atenţia mai bine corectorilor.

Atenţie la ligamente, la mortar, la acele articulări ale lucrării, care fac legătura între diversele părţi ale ei. În cazul în care nu vei fi prea inspirat, dar şi pentru a lucra bine cu o viteză sporită, poţi avea propriile tale texte pe care să le foloseşti în redactarea lucrării, reuşind să o termini.

Pentru ajutor propun câteva mostre. Nu uita că ele nu sunt bătute în cuie, tu poţi avea texte mult mai reuşite. Ele se caracterizează prin gradul foarte mare de generalizare, deci sunt bune în mai multe situaţii. Nu

sunt greşite, nu sunt exacte dar sunt bune pentru a umple o tăcere cu ceva frumos. De exemplu:

Poemul

Poemul construieşte o geometrie a frumosului ca un spaţiu al spiritului uman.

Poezia este Bucurie, adică extaz în fericire şi frumos.

Pe deasupra certitudinilor şi teoriilor probate cu argumente şi confirmate de calcule, poezia este adevărul în sine, neargumentat decât de puterea cuvântului ca Logos şi Ethos. Căci, aşa cum există o geometrie a liniilor şi a volumelor ca variaţie armonică în spaţiu, cum există o geometrie a corpurilor în mişcare şi a mişcării cosmice, tot astfel există şi o geometrie a proiecţiilor cuvântului şi a creaţiei sale sonice.

Poezia captează în adâncimea discursului retoric o adâncime a realului trăit până la concentrarea lui la noţional şi esenţă.

Minunea poeziei salvează umanitatea de la pieire şi o vindecă de boala scufundării în neant.

Poezia are harul Naşterii, al Învierii din moarte şi al înfrângerii morţii prin puterea creatoare a cuvântului înaripat poetic.

Delirul poetic este al unui voluptos dionisiac. [Cuvântul *dionisiac* poate apărea ori de câte ori este

vorba despre plăcere, desfătare, dezmăț, o stare de paroxism].

Când se încheie un discurs despre un peisaj liric românesc al unei anumite perioade fertile din literatura română se poate folosi un text precum:

Este o frenezie universală, o bucurie a instaurării erei poeziei în lume. S-a intrat într-un nou ev al poeziei. Cu poezia se gândește liber și se eliberează orice gândire încercuită. Îngemănate prin destin existențial, poezia și libertatea își unifică forțele mai puternic pentru aventuri mai temerare decât toate călătoriile de pe mări și oceane. Poezia a dovedit din plin încă o dată că este invizibila trenă care trage omul spre libertate ca spre cer și spre cer ca spre libertate.

Spațiul poeziei este acela al unei oglinzi de laborator alchimist și de oglindiri de cristal al apelor atemporale, ca o proiectare în *dincolo de*.

Eul liric

Eul liric dă dovadă de inventivitate inițiatică și ne invită într-un univers mirific, pe urmele lui Orfeu, făcându-ne părtași la nebănuitele plăceri și rafinamente ale realității orfice emanate din puterea cuvintelor.

Se cristalizează o retorică absconsă ce oficializează starea de sacralizare a aventurii poetice ca drum spre originar și esență.

Eul liric trăieşte cu frenezie în mijlocul unui univers imaginar cuceritor, dincolo de angoasa omului comun.

Eul liric vine şi pleacă dintr-o ţară fără nume, de poveste, pe care o caută şi o pierde mereu, pentru a-i da consistenţă prin universul de discurs ce cheamă la existenţă această lume mirifică.

Cartea este opera lui *Ego*. *Eu* sunt Cartea: identitatea mea în univers. Cartea este cuvântul trecut în semne. Totul se revelă în carte. Cartea este semnul unei biruinţe, este o biruinţă a cuvântului.

Eul liric aude *muzica sublimă a sferelor* despre care vorbea odinioară Platon. Aceasta este transpusă de poet în stare lirică, într-un univers cuceritor.

Scriitura

Pentru [numele autorului] scrisul este un drum iniţiatic ce îl ajuta să decanteze valorile umane într-o dimensiune estetică. El converteşte viaţa, din care se inspiră, în operă de artă folosindu-se de măiestria cuvântului străbun. Întreaga operă a lui [numele autorului] este o mărturie despre minunăţiile cuvântului rostit.

Opera

În ceea ce priveşte opera, preluând o sugestie venită de la marele Borges şi modestul Valéry, „*autorul unei opere nu deţine, nu exercită asupra ei nici un privilegiu, ea aparţine încă de la naştere (şi poate chiar*

dinainte) domeniului public, netrăind decât din nenumăratele sale relații cu celelalte opere în spațiul fără de frontiere al lecturii"[5]. În cazul lui [numele autorului] se certifică ideea că *„fiecare scriitor își creează precursorii. Aportul său ne modifică atât concepția despre trecut, cât și cea despre viitor*"[6].

Receptarea operei

În timpul reversibil al lecturii operelor, fie din literatura română, fie din literatura altor popoare cu tradiție de secole, opera lui [numele autorului] este contemporană cu cea a lui Miguel de Cervantes, Francois Rabelais, Anderson, Frații Grimm, Kipling, Oscar Wilde, Mihail Sadoveanu, Ioan Slavici, Lev Tolstoi șir care nu se mai termină, pentru că *„timpul operelor literare nu este timpul definit al scriiturii, ci timpul indefinit al lecturii și al memoriei*"[7].

Cuvântul în cadrul unui poem

Cuvântul său creator este o pătrundere în acest univers de lumină și de întuneric, de patimă și de claustrare, în care totul a redevenit esență, proiecție a Ideii de la început, capăt de deschidere de cerc pentru o nouă aventură.

---

[5] Gérard Genette, *Figuri*, Selecție, traducere și prefață de Angela Ion și Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1978, p. 55-56.
[6] *Ibidem*, p. 56.
[7] *Ibidem*, p. 57.

Călătoria

Această temă (sau motiv) de sorginte mitică şi folclorică este preluat de literatura cultă care o (îl) îmbogăţeşte cu noi dimensiuni.

Călătoria înseamnă căutare până la boală, nu dorinţă sau impuls, legea firii poetului; nelinişte şi migrare permanentă a sufletului, sosire mereu la fântâni secate şi sub ceruri întunecate. Este semnul fertil sub care stă zodia artistului creator.

Cântecul

Cântecul se menţine ca o lumină care deschide faţa crucii umane. Biruinţa lui este tristeţe, lacrimile, balsamuri; neliniştea sa îngreunează liniştea gravă a universului. Numai cântecul se aude ca un nesfârşit preludiu la un mic act.

Pentru a reliefa un motiv ce apare frecvent, se poate vorbi despre o adevărată obsesie a artistului pentru un anumit motiv, cu ajutorul căruia el caută să îşi decline identitatea sa spirituală. El este oglinda creaţiei sale într-un anumit registru (reflexiv, meditativ, filosofic, oniric, revoluţionar, estetic ş.a.).

Referirea la texte consacrate

Cartea lui Paul Ricoeur, *Metafora Vie*, (*La Métaphore vive*, 1975), tradusă în limba română din limba franceză de Irina Mavrodin şi publicată în Bucureşti, la Editura Univers, 1984, este un adevărat manual consacrat metaforei. Dacă tratatele de stilistică legau metafora de o anumită entitate lingvistică: cuvântul, fraza, discursul, Paul Ricoeur consideră metafora ca *figură discursivă*. Pe scurt, metafora vie este un *proces retoric* prin care discursul pune în libertate puterea pe care o au anumite ficţiuni de a reinstitui realitatea.

Pornind de la Empedocle, considerat părintele retoricii (după opinia lui Aristotel ar fi Corax), retorica este acea artă care îţi dă puterea de a dispune de cuvinte în afara lucrurilor; şi de a dispune de oameni, dispunând de cuvinte.

Mimesis

Triada *poiesis – mimesis – katharsis* zugrăveşte în mod exclusiv lumea poeziei.

Paul Ricoeur ne arată cum trebuie înţeles mimesisul: „*construcţia mitului constituie mimesis-ul. Avem de-a face cu un mim ciudat, căci el compune şi*

construiește chiar acel lucru pe care-l imită!" (*Op. cit.* p. 71).

O altă carte fundamentală în înțelegerea imaginarului omenesc este cea a lui Gilbert Durand, *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, în traducere de Marcel Anderca, Prefață și postfață de Radu Toma, București, Editura Univers, 1977.

Autorul prezintă structurarea imaginarului în două registre: *regimul diurn* și *regimul nocturn*.

Regimul diurn al imaginii se definește așadar la modul general ca regim al antitezei, în el gravitează cuvinte ca: *pur*, *cer*, *aur*, *zi*, *soare*, *lumină*, *clar*, *mare*, *uriaș*, *divin*, *dur*, *auriu*. Dintre motivele frecvent întâlnite în acest regim amintim animalele care mușcă: calul, bourul.

„*Regimul diurn structurat pe dominanta postulară, cu implicațiile sale manuale și vizuale, poate și cu implicațiile sale adleriene de agresivitate, la ritualurile înălțimii și purificării; Regimul Nocturn subîmpărțindu-se în dominanta digestivă și dominanta ciclică, cea dintâi subsumând tehnica recipientului și cea a habitatului, valorile alimentare și digestive, sociologia matriarhală și nutritivă, cea de-a doua grupând tehnica ciclului, a calendarului agricol și a industriei textile, simbolurile naturale sau artificiale*

ale întoarcerii, miturile și dramele astro-biologice"[8]. „*Dezvoltarea acestui studiu n-a fost posibilă decât pentru că am pornit de la o concepție care postulează semantismul imaginilor, faptul că ele nu sunt niște semne, ci își conțin întru câtva materialmente sensul*"[9].

Regimul nocturn al imaginii se definește ca un regim al erosului (iubirii) divin și matern, al alunecării, al contopirii, al pierderii de sine în marele întreg. Regimul nocturn al imaginii se va afla în mod constant sub semnul conversiunii și al eufemismului[10]. Imaginile care marchează acest regim imaginar sunt: cupa, imaginea mamei, gama variată de recipiente, locuința intimă, templul, labirintul, bolta, figurile închise, circulare, cum este Mandala, grota, nava, sicriul, cojile de nucă din basme, oul, mediul acvatic, rolul sacramental al consumării „*visurilor*", scara, aurul.

„*Un caracter leagă puternic centrul și simbolismul său de marea constelație a Regimului Nocturn: repetiția Spațiul Sacru posedă această remarcabilă putere de-a fi multiplicat la nesfârșit... «Noțiunea de*

---

[8] Gilbert Durand, *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, în traducere de Marcel Anderca, Prefață și postfață de Radu Toma, București, Editura Univers (colecția de critică), 1977, p. 70.

[9] *Ibidem*, p. 71.

[10] **Eufemism**, *eufemisme*, s.n. Cuvânt sau expresie care, în vorbire sau în scris, înlocuiește un cuvânt sau o expresie neplăcută, jignitoare, necuviincioasă sau obscenă, respectând paralelismul de sens.

spaţiu sacru implică ideea de repetiţie primordială care a consacrat acest spaţiu transfigurându-l». Omul afirmă prin aceasta puterea sa de veşnică reîncepere, spaţiul sacru devine prototipul timpului sacru"[11].

„Ideea de recipient e deci solidară cu aceea de conţinut. Aceasta e în general un fluid, ceea ce alimentează simbolismele acvatice, ale intimităţii, de schema traseului alimentar, a înghiţirii"[12].

Manifestul elevului de nota 10 *se constituie ca o invitaţie adresată tuturor elevilor.*

Iubite colaborator, manifestul acesta e un început. Fapte nu vorbe!

V I V A T   D E M O C R A Ţ I A !

---

[11] Gilbert Durand, *op. cit.*, p. 309.

[12] *Ibidem*, p.318.

Cuprins

TU

EŞTI ELEVUL DE NOTA 10 (*zece*)!

Casa de Editură DOKIA
ISBN 973-9074-65-0